

## **Meahciráđđehusa OECM-guovloráddjemiid guovlotiipat**

### **Suodjalanvuovdi**

Mávssolaš vuovde- ja jeaggeguovllut, mat leat sirdojuvvon Meahciráđđehusa hálddahaslaš mearrádusain bissovaččat suodjalussii juo ovdal OECM-guovloráddjenmearrádusa. Guovllut eai goittotge leat lága vuodul suodjalanguovllut.

### **Jekkiidsuodjalusa dievasmahttinevttohusa čuozáhat**

Jekkiidsuodjalanbargojoavkku (2012–2015) dovdán, luondduárvvuideaset beales riikkaviidosáččat mávssolaš jeaggeguovllut, mat dievasmahttet buoremusat dáláš suodjalanguovlofierpmádaga. Guovlotiipii lohkkjuvvojit jekkiidsuodjalusa dievasmahttinevttohus -čuozáhagain dat, mat leat suodjaluvvon Meahciráđđehusa hálddahaslaš mearrádusain juo ovdal OECM-guovloráddjenmearrádusa.

### **METSO-guovllut giedahallama olggobealde**

Meahciráđđehusa hálddahaslaš mearrádusain suodjaluvvon, inventerendihtui vuodđuduvvi ja METSO-prográmma kritearaid deavdi mávssolaš dahje suodjalanguovlun menddo unnán ovddastuvvon eallinbirrasat. Guovlotiipa sisttisdoallá iešguđetlágan METSO-čuozáhagaid, mat suodjaluvvojit dahje rekonstruerejuvvojit.

### **Vuovdi-Lappi-čuozáhagat**

Luonddu girjáivuoda seailluheami ja ovddideami dáfus mávssolaš vuovdás suodjalanguovllut. Guovllut leat dovdájuvvon oassin viiddit ráđđádallanproseassas čanusjoavkkuiguin. Dát guoská stáhta dihto vuovdeguovlluide Lappis. Dán guovlotiipii gullevaš čuozáhagat, mat leat sohppojuvvon sirdojuvvot bissovaččat vuovdedoalloguovvohusa olggobeallái ovdalis máinnašuvvon ráđđádallanproseassa loahppabođusin dahkkjuvvon Meahciráđđehusa hálddahaslaš eananguovvohusmearrádusain.

### **Bissovaš ekologalaš oktavuodát**

Guovlotiipii lohkkjuvvojit luonddu girjáivuoda seailluheami, ovddideami ja organismmaid leavvama ja eallinbirrasiid čatnaseami dáfus mávssolaš vuovdás ráfáidahttinguovllut, gos ii hárjehuvvo vuovdedoallu. Guovlotiipaollisvuolta čohkiida čuozáhagain, mat leat suodjaluvvon Meahciráđđehusa hálddahaslaš mearrádusain oassin Máttá-Suoma ja Lappi luondduriggodatplánema (LVS) ráđđádallanproseassain juo árabut OECM-guovloráddjenmearrádusain. Guovlotiipii eai gula guovloekologalaš fierpmádaga ekologalaš oktavuodát, main ii leat dahkkjuvvon sierra hálddahaslaš mearrádus sirdin dihte daid vuovdedoallodoaimma olggobeale guovlun ja maidda sáhtá dakko bokte čujuhit vuovdedoalu ráddjejuvvon doaimmabijuid Meahciráđđehusa birasofelačča rávvagiid mielde.

### **Luonddučuozáhagat**

Guovlotiipii lohkkovuvvojit stáhta mánggaatnovuvddiid luonddučuozáhagat, gos ii hárjehuvvo vuovdedoallu.

Luonddudikšundoaibmabijut fas leat dain vejolaččat. Luonddučuozáhagaide gullet sihke vuovdelága 10 § erenomáš dehálaš eallinbirrasat ja luonddusuodjalanlága 64 §:s suodjaluvvon luonddutiipat ja luonddusuodjalanlága 65 § čavgadi suodjaluvvon luonddutiipat. Dasa lassin guovlotiipii leat čáhkaduvvon eará mávssolaš eallinbirrasat, mat vuhtiiváldovuvvojit. Luonddučuozáhagat-guovlotiipii lohkkovuvvojit Meahciráđđehusa birasofelaččas meroštallojuvvon mánggaatnovuvddiid luonddučuozáhagat (gč. Metsähallitus Metsätalous Oy birasofelačča.) Guovlotiipii lohkkovuvvojit luonddučuozáhagaid lassin Eurohpa uniovna luonddudirektiivain ja luonddusuodjalanlágain suodjaluvvon šlájaid eallinbirrasat.

### **Rekonstruerejuvvon luonddučuozáhagat**

Rekonstruerejuvvon luonddučuozáhagat leat luonddudikšundoaibmabijuiguin giedahallojuvvon luonddučuozáhagat (gč. Metsähallitus Metsätalous Oy birasofelačča). Rekonstruerejuvvon jeaggeluonddučuozáhagain dušše vehkkes jeakkit gullet guovlotiipii “Rekonstruerejuvvon luonddučuozáhagat”. Jekkiid eará rekonstruerenčuozáhagat gullet fas guovlotiipii “Jeaggeekovuogádagat, mat leat luondduvidáproseassas”. Rekonstruerejuvvon luonddučuozáhagain ii hárjehuvvo vuovdedoallu. Luonddudikšundoaibmabijut leat dain vejolaččat maid dás duohko.

### **Luondduvidá ja luondduvidá lágan jeaggeekovuogádagat**

Guovlotiipii lohkkovuvvojit luondduvidá ja luondduvidá lágan jeaggeekovuogádagat, mat eai leat goikaduvvon vuovdedoalu grávmiid várás. Čuozáhagain leat lunddolaččat unnán muorat ja dat leat vuovdedoallegeavahusa olggobealde, muhto daid bokte sáhtá dárbbu mielde ordnet muoraid rádjama várás dárbbášuvvon fievrridanoktavuođaid doaimmadettiin ovdamearkka dihtii vuovdedoalu guossaguolbbasulluin jekkiid duohkin. Fievrridanoktavuođat lágiduvvojit goittotge nu, ahte guovlotiippa mihtilmas iešvuodát ja hydrologiija seilot.

### **Lunodduvidáproseassa jeaggeekovuogádagat**

Guovlotiipii lohkkovuvvojit jeakkit, mat leat árabut goikaduvvon grávmiin, ja mat leat aktiivvalaš doaimmaiguin rekonstruerejuvvon máhccat luonddudillái, mii lei ovdal grávema. Rekonstruerenvuloš jeakkit válljejuvvojit dan vuodul, ahte dain dihttojit jeaggeluonddutiippaide mihtilmas indikáhtoršlájat ja ráhkadusiešvuodát, goas lea hui vuorddehahtti, ahte dat máhccet álgodillái. Mihttomearri lea maid hábmet hydrologalaččat laššisis jeaggeollisvuodaid. Dasa lassin daid bokte buoriduvvo luondduvidá ja luondduvidá lágan jeaggeekovuogádagaid ekologalaš čatnašuvvan. Go rekonstruerendoaimmat leat gárvánan, čuozáhagat sirdášuvvet bissovaččat geavahusa ja ekonomalaš doaimmaid olggobeallái.

### **Davvi alla guovlluid bávtit ja juovahagat**

Guovlotiippa čuožáhagat leat meroštallojuvvon čoaggimiin kritearaid deavdi čuožáhagaid Meahciráđđehusa fitnodatdoaimma dásádaga guovlluid Sakti-biotohpagovvosiin báikedihtoohcama bokte. Oassin dárkkodeamis čađahuvvui čoaggindoaimma verifieren veardidemiin dan Metsätalous Oy šaddanbáikedihtui.

### **Luonddudoalloguovlluid girjáivuodaárvvuideaset dáfus dehálaš ekovuogádagat**

Guovlotiipii lohkkjuvvojit luonddu girjáivuoda seailuma, ovddideami ja organismmaid leavvama dáfus mávssolaš vuovdeekosystemat ja luondduvidá dahje luondduvidá lágan jeaggeekovuogádagat Lappi davviosiin, sámiid ruovttuguovllu luonddudoalloguovlluin, mat hálddašuvvojit Meahciráđđehusa goalmmat dásádagas.

Álgovurrosaččat boazodoalu ja luonddudoalu geavahussii oaivvilduvvon goalmmat dásádaga guovlluin ii hárbjuvvo vuovdedoallu, iige daidda leat ásbuvvon buvttadangáibáduš. Guovlotiippa dehálamos ja viidasamos Natura-luonddutiipat leat luondduvuovddit, áhpejeakkit ja muorrajeakkit. Guovlotiiparáddjemii gullá maid viidodatoasiset dáfus unna guvllužat, maid Natura-luonddutiipa ii leat meroštallojuvvon. Dasa lassin luonddudoalloguovlluid, stáhta čáhceguovlluide lohkkjuvvon sáibáázit leat lasihuvvon gažaldatvuloš guovlotiippa ráddjemii: luonddudoalloguovllu čáhceguovllut leat luondduvidá dahje luondduvidá láganat, ja daid luondduárvvuid sáhtá gávnnaht seailut doaimmain guovlluid geavahaneavttuid mielde. Lappi luonddudoalloguovllus eanangeavaheapmi čuohtá eanaš geaidnoguoraid guovlluide. Guovlotiippa meroštallamis lea váldogeainnuid guoraide guđđjuvvon guovttebealat ovtta kilomehtera avádat, gos guovllut eai leat čáhkaduvvon OECM-guovloráddjemii. Dasa lassin ráddjemis leat guđđjuvvon eret ee. lávvaguovllut, gárvves geađgeávnnašbáikkit ja ruvkebiret ja gustojeaddji láigosoahpamušguovllut.